

Verantwoordelijkheid burgers voor buurtbeheer discutabel

Participatie van bewoners aan leefbaarheidsprojecten zou buurtbeheer tot een succes maken. Maar is het rechtvaardig dat zij zich met de veelal fysieke verbeteringsprojecten in de openbare ruimte moeten bezighouden? Moeten en kunnen zij zich verantwoordelijk voelen voor de publieke ruimte?

EDDY BLEEKER*

Sinds het begin van de jaren negentig zijn in een aantal Nederlandse, meestal oude, stedelijke buurten leefbaarheids- of buurtbeheerprojecten van start gegaan. Het doel van dit soort projecten is het verbeteren van de woonomgeving. In de praktijk komt het er op neer dat de openbare ruimte wordt aangepakt. Zo wordt hard gewerkt om straten, parken en pleinen schoon en veilig te houden en gebreken zo snel mogelijk, liefst binnen 24 uur, te herstellen. Tevens wordt nagedacht om oplossingen te vinden voor parkeer- en drugsoverlast, verkeersknelpunten en criminaliteit.

TAKEN

Samen met de bewoners van de buurten in kwestie, de wijkopbouworganen, de woningcorporaties en de politie voert de gemeente, of het stadsdeel, veel overleg om de bovengenoemde problemen op te lossen. Want, zo is men het erover eens, succesvol buurtbeheer is alleen mogelijk als alle betrokken partijen met elkaar aan tafel zitten.

De vraag is echter waarom buurtbewoners bij buurtbeheerprojecten betrokken worden. Bij de meeste projecten ligt de nadruk op het fysiek verbeteren van de openbare ruimte, hetgeen een basistaak van de overheid is. Waarom moeten bewoners zich dan gaan bemoeien met taken van lokale overheden? De burger betaalt immers voor het onderhoud van de wegen, de pleinen en de parken?

Het lijkt er op dat het project buurtbeheer gewoon een andere naam is voor stedelijk beheer of openbare werken. Hun overeenkomst is dat

met hetzelfde doel voor ogen getracht wordt de woonomgeving in fysieke zin te verbeteren. Het verschil is dat de verantwoordelijkheden bij buurtbeheerprojecten over meer schijven verdeeld zijn. Dat heeft de overheid prima geregeld. Zij is nu niet langer de gebeten hond.

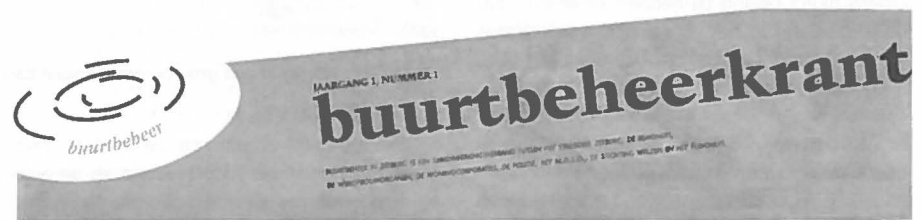
VERANTWOORDELIJKHEDEN

Bij buurtbeheerprojecten staan de buurtbewoners centraal. Zij moeten gestimuleerd worden om zich medeverantwoordelijk te voelen voor hun woonomgeving. Bewonersparticipatie staat dan ook hoog in het vaandel. Maar hier wringt nu juist de schoen. Willen bewoners zich wel voor hun buurt inzetten?

Alvorens nader op deze vraag in te gaan dient te worden nagegaan wat de buurt voor de (allochtone en autochtone) bewoners betekent,

De buurten waar veel projecten zijn gestart kenmerken zich door hun heterogeniteit. De meeste van deze buurten worden bevolkt door verschillende sociaal-economische en etnische groepen die allen een andere leefstijl hebben en zelden met andere groepen in contact komen. Vaak kent men, deels veroorzaakt door de talloze verhuizingen, niet eens de burens. Daar komt nog bij dat veel jonge en hoog opgeleide huishoudens *footloose* zijn: ze zijn niet gebonden aan de buurt, interesseren zich nauwelijks voor hun buurt en verhuizen indien dat beter voor hun carrière is. Gezien het feit dat juist zij de bewoners zijn die in zo'n buurt de wagen moeten trekken (Wilson, 1987) is het verlies van deze mondige bewoners als een dramatisch verlies te beschouwen.

Voeg bij al het bovenstaande de individualisering van de samenleving en het mag duidelijk

Betrokkenheid van bewoners kan ook worden gestimuleerd door middel van een buurtkrant, zoals bij het buurtbeheerproject in stadsdeel Zeeburg in Amsterdam.

wat zij onder een buurt verstaan en wie zij verantwoordelijk achten voor de kwaliteit van de omgeving waarin ze wonen. Vervolgens moet vastgesteld worden wat zij onder het beheer van de buurt verstaan, wat ze van buurtbeheer verwachten, welke onderwerpen en problemen in hun ogen de aandacht moeten krijgen en *last but not least* wie dat moet zien te bewerkstelligen. Als de bewoners van mening zijn dat de openbare ruimte opgewaardeerd dient te worden en zij ook van mening zijn dat dat de taak is van de lokale overheid dan is de zaak beklonken. Wellicht kan met deze 'buurtbeeldschetsmethode' buurtbeheer succesvoller zijn.

PARTICIPATIE

Willen buurtbewoners zich voor hun buurt inzetten? Dat hangt voor een groot deel af in hoeverre zij zich verantwoordelijk voelen voor, en iets gemeenschappelijks hebben met de buurt. Ook hier wringt de schoen.

worden dat sociale structuren, buurtliefde en saamhorigheid zwak kunnen zijn. Kortom: buurtbeheerprojecten moeten beducht zijn voor een geringe participatie.

Allicht is fysiek buurtbeheer zinvol maar in feite gaat het slechts om symptoombestrijding. De hoge werkloosheid onder de bewoners en de moeite die het migranten kost om in de Nederlandse samenleving te integreren hebben (in)direct een verslechtering van de fysieke woonomgeving teweeggebracht. Wellicht biedt onderwijs en het creëren van werk (in de buurt, door de buurt en voor de buurt) enig soelaas.

*Redactie AGORA. Dit artikel is geschreven naar aanleiding van het congres *Succesvol buurt- en wijkbeheer*, georganiseerd door het Nederlands Studie Centrum.

Literatuur

Wilson, W. (1987) *The Truly Disadvantaged*. The Inner City, the Underclass and Public Policy. Chicago: the University of Chicago Press, 223.